

مطالعه میتودهای ارزیابی مضمون کیمیا در دیپارتمنت کیمیای

پوهنځی تعلیم و تربیه پوهنتون جوزجان

غلام نبی عادل

پوهندوی، دیپارتمنت کیمیا، پوهنځی تعلیم و تربیه، پوهنتون جوزجان، شیرغان، افغانستان.

http://orcid.org/0009-0004-8499-5646 - ghulamnabiadi152@gmail.com

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۱۴ - تاریخ تأیید: ۱۴۰۳/۲/۶)

چکیده

مقاله هذا تحت عنوان (مطالعه میتودهای ارزیابی مضمون کیمیا در دیپارتمنت کیمیای پوهنځی تعلیم و تربیه پوهنتون جوزجان) می‌باشد. اهداف این تحقیق شناسایی میزان آگاهی استادان از میتودهای مختلف ارزیابی، میزان استفاده استادان از میتودهای مختلف ارزیابی در مضمون کیمیا در طول سمستر، تأثیر ارزیابی‌های استادان کیمیا بالای یادگیری محصلان و چالش‌های پیشروی استادان کیمیا برای ارزیابی محصلان می‌باشد. برای رسیدن به اهداف این تحقیق از روش مختلط (کمی و کیفی) استفاده شده است. روش جمع‌آوری آمار در این تحقیق به صورت کتابخانه‌ای و ساحوی بوده به منظور جمع‌آوری اطلاعات از روش ساحوی با استفاده از ابزار پرسش‌نامه و جامعه آماری در ارتباط موضوع از روی حاضری صنوف آشکار گردیده است. شیوه نمونه‌گیری به صورت تصادفی بوده و برای ۶۰ نفر محصل پرسش‌نامه توزیع و نظریات شان جمع‌آوری گردیده است. تجزیه و تحلیل اطلاعات به وسیله پروگرام اکسیل صورت گرفته است. یافته‌های که از این تحقیق به دست آمده نشان می‌دهد که همه‌ی استادان کیمیا به شیوه‌های ارزیابی آگاهی داشته و تا حد امکان از آنها در پروسه تدریس استفاده می‌نمایند؛ اما مشکلاتی در برابر این موضوع نیز وجود دارد؛ که عبارت اند از: زیاد بودن ساعات درسی استادان، ازدیاد صفحات چپ‌ترنوت‌های درسی، تدریس انواع مختلف مضامین توسط استادان، کمبود استاد، نبود لابرات مسلکی و ورزیده، کمبود و نبود برخی مواد و وسایل لابراتواری و کمک آموزشی، نبود کتابخانه مجهز، نبود صنوف معیاری، عدم دسترسی محصلان به انترنت و غیره می‌باشد.

کلمات کلیدی: ارزیابی، شیوه‌های ارزیابی، چالش‌های ارزیابی، ارزشیابی، یادگیری.

Study the methods of evaluating chemistry courses of chemistry department in Education faculty of Jawzjan University

Ghulamnabi Adil

Assistant prof., department of Chemistry, faculty of Education, Jawzjan university, Sheberghan, Afghanistan.

ghulamnabiadi152@gmail.com - <http://orcid.org/0009-0004-8499-5646>

(Received: 03/02/2024 - Accepted: 25/04/2024)

Abstract

This article, study the methods of evaluating chemistry courses of chemistry department in Education faculty of Jawzjan University. This article seeks to identify the extent of professors' awareness of different evaluation methods, the extent to which professors use different evaluation methods in chemistry during the semester, the impact of chemistry professors' evaluations on student learning, and the challenges facing chemistry professors in evaluating students. To achieve these goals mixed methods; Quantitative and qualitative methods have been used.. The method of collecting data in this research is the form of library and field. In order to collect information in the field method, questionnaires have been used, and the statistical community, has been revealed from the attendance of classes. The sampling method was random and questionnaires were distributed to the 60 students and their opinions were collected. Data analyses was done by excel program. Finding shows that all teachers in the chemistry department understand methods of evaluation, and they use these methods in their teaching. But there are some difficulties and challenges; like too many teaching hours of teachers, too many pages of textbooks or chapters, teaching different subject by teachers, lack of enough teachers, lack of proficient and professional person in laboratory, lack of lab materials and equipment, lack of equipment library, lack of standard classes and most of students because of economy are not able to use internet.

Keywords: *Assessment, Different Methods Of Assessment, Challenges In Assessment, Understanding, Evaluation*

مقدمه

ارزیابی‌ها ابزاری هستند که تعیین می‌کند آیا دانش آموز می‌تواند هدف یادگیری را انجام دهد یا نه. یقیناً لازم است که استادان از وقوع یادگیری و درک دانش‌آموزان اطلاعات لازم داشته باشند این کار به چند طریقه اتفاق می‌افتد. به عنوان مثال ممکن است استاد از دانش‌آموز به شکل غیر رسمی سوال کند در این صورت آنها می‌توانند ادعا کنند که اطلاعات در مورد میزان تسلط محصلان شان در زمینه موضوعات و مهارت‌های آموزشی دارند. اگر شیوه منظم، درست و مناسب برای بررسی عملکرد دانش‌آموزان در رسیدن به اهداف یادگیری وجود نداشته باشد، در این صورت استادان به جای تکیه به برنامه‌های منظم به عمل کردن بر اساس حدس و گمان روی می‌آورند (پارسا، ۱۳۷۷، ص. ۲۵).

اهمیت و ضرورت این تحقیق در این است که تا بحال تحت این عنوان کسی در دیپارتمنت‌های پوهنخی تعلیم و تربیه تحقیق انجام نداده است و از جانب دیگر ارزیابی جز مهم از پروسه تدریس می‌باشد، زیرا تدریس بدون ارزیابی بی‌مفهوم خواهد بود. ارزیابی مضامین‌کیما مانند میتود تدریس‌کیما دارای خصوصیات مشخص به خود بوده که در محتویات داخلی آن ظاهر گردیده فعالیت‌های معرفتی مشخص شاگردان را مطالعه می‌نمایند، دارای خصوصیت‌های مشخص به خود می‌باشد که در نتیجه آن مشخص می‌گردد شاگردان به چه میزان به هدف‌های از قبل تعیین شده رسیده‌اند. ارزیابی مهمترین عنصر جریان تدریس می‌باشد که همه اجزای دیگر آن را تحت تاثیر خود داشته و استفاده از آن برنامه درسی را کامل و به سوی انکشاف سوق می‌دهد. زیرا ارزیابی است که همه کاستی‌ها، نیازمندی‌ها و چگونگی وضعیت آنها برملا ساخته و با استفاده از این معلومات این فرصت مساعد می‌گردد که اصلاحات لازم وارد و اقدامات موثری صورت گیرد. چون تعلیم و تربیه یک پروسه خیلی مهم می‌باشد به این اساس ارزیابی جز عمده آن جریان است زیرا تدریس چنان یک پروسه مهم است که همه ابعاد زندگی فردی و اجتماعی را تحت تاثیر خود دارد و همیشه چالش‌های بزرگ وجود دارد که سر راه آن قرار گرفته و از موثریت آن می‌کاهد که به این اساس نیاز به تحقیقات علمی در همه مسایل دخیل در آن است بناً زمانی این پروسه به سوی انکشاف و موثر بودن در حرکت می‌باشد که ارزیابی همیشه جز آن باشد و با توجه به پیشرفت علوم و تحولات چشم‌گیر که در ساحه تعلیم و تربیه از نگاه شیوه‌های تدریس بوجود آمده، موضوع ارزیابی در شرایط کنونی به عنوان یک بخش مهم و جدا ناپذیر پروسه تدریس و آموزش می‌باشد (آقازاده، ۱۳۹۰، ص. ۱۵).

مواد و روش کار

این تحقیق از نوع توصیفی بوده شیوه اجرای آن کتابخانه‌ی و ساحوی می‌باشد. در بخش نظری از کتاب‌های معتبر داخلی و خارجی و در بخش جمع آوری آمار و اطلاعات دیدگاه‌های محصلان دیپارتمنت کیمیا از طریق پرسش‌نامه جمع‌آوری شده است. با در رابطه به میتودهای ارزیابی مضمون کیمیا در دیپارتمنت کیمیای پوهنخی تعلیم و تربیه کدام تحقیق صورت نگرفته است؛ بناءً این موضوع در دیپارتمنت کیمیای پوهنتون جوزجان یک موضوع جدید است. جمعیت آماری این تحقیق، که تعداد شان به ۶۰ تن می‌رسد محصلان صنوف اول الی چهارم دیپارتمنت کیمیا پوهنخی تعلیم و تربیه پوهنتون جوزجان می‌باشند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسش‌نامه بوده، که توسط خودی محقق ساخته شده است، مجموعاً ۱۰ سوال می‌باشد. تجزیه و تحلیل آمار توسط پروگرام اکسیل انجام شده و نتایج به‌صورت جدول نشان داده شده است.

پیشینه تحقیق

ارزیابی عبارت از گردآوری اطلاعات درباره فعالیت‌ها، ویژه‌گی‌ها و دست آوردهای برنامه به‌منظور قضاوت در باره آن، بهبود اثر بخشی برنامه و یا اطلاع رسانی برای تصمیم‌گیری جهت برنامه‌ریزی آینده می‌باشد (بازرگان، ۱۳۸۶، ص. ۱۲). هرگاه بخواهیم موضوع را به محصلان انتقال داده و بفهمانیم مناسب‌ترین شیوه همانا پرسیدن سوال‌های گوناگون به شیوه‌های مختلف می‌باشد، بهترین طریقه برای فهماندن مسائل به مخاطبان از دیدگاه دانشمندان همانا شیوه‌های مختلف ارزیابی و پرسیدن سوالات مفید، سودمند و گوناگون است، به این اساس آن را به نام هنرهای زیبا در جریان تدریس نامیدند؛ زیرا حساس بودن در رابطه به این عملیه و متوجه بودن به آن، آغاز و جریان تدریس استاد را در رابطه به شناخت سطح توانمندی درک، استعداد، ذکاوت، جلب توجه و رغبت محصلان کمک می‌نماید. استاد باید سوال را طوری تهیه نماید که از یک‌سو توجه همه محصلان را به آن معطوف سازد و از سوی دیگر آنها را به سمت هدف مورد نظر درست سوق داده، رهبری نموده و به یک نتیجه و دست آورد درست نائل آید (گنابادی، ۱۳۴۳، ص. ۳۲).

به‌منظور بهبود وضعیت تدریس و کیفیت کاری استاد، کشف کاستی‌ها و رفع نواقص یاددهی و یادگیری، دادن فیدبک یا بازتاب‌ها برای محصلان به‌منظور انکشاف آنها لازم است، که از ارزیابی متداوم در جریان تدریس استفاده نموده و از ارزیابی نهایی در ختم هر پروگرام مربوط برای تشخیص و تعیین مطالب فراگرفته شده به وسیله محصلان در طول یک دوره معین آموزشی به‌منظور داوری در باره نتیجه کار و فعالیت استاد در طول همان دوره می‌باشد

(براون، ۱۳۸۲، ص. ۳۶).

امتحانات تحریری یا ارزیابی را می‌توان در مقاطع مختلف زمانی دوره تحصیلی و یا در یک صنف درسی برای اندازه‌گیری میزان پیشرفت تحصیلی محصلان به کار برد. این امتحانات را می‌توان برای تشخیص سطح معلومات کسب شده محصلان در جریان تحصیل و یا تشخیص سطح آموزشی آنها در صنفی که آن را آغاز می‌کنیم و مطالبی که باید در آن دوره آموزشی ارائه دهیم، به کار برد. ارزیابی‌ها به‌طور غیر مستقیم میزان تأثیرات تدریس را هم نشان می‌دهد. استادان می‌توانند با استفاده از ارزیابی‌ها و به‌صورت ناگهانی با سوالات کوتاه روزانه و یا هفته‌وار سطح معلومات کسب شده دانش‌آموزان را بسنجند و یا آن‌که طی دوره آموزشی با امتحانات برنامه‌ریزی شده موضوع درس را دوباره تأکید و یا بازنگری نماید. معمولاً ارزیابی‌های که در پایان دوره تدریس صورت می‌گیرد اکثراً به منظور کسب اطلاعات از مهارت‌های که فراگیر می‌تواند بعد از ترک صنف از آنها در عمل استفاده نمایند به کار می‌روند (زارع، ۱۳۹۱، ص. ۴۴).

ارزیابی عمل است که کاستی‌ها، نواقص و محدودیت‌های جریان تدریس را آشکار ساخته، طریق حل آن‌را مشخص نموده و زمینه این را برای یک معلم و نهاد آموزشی فراهم می‌سازد، که تغییرات لازم را در روند آموزشی خود وارد ساخته تا بتوانند دانش، مهارت‌های لازم و دیدگاه‌های درست را برای دانش‌آموزان به‌عنوان آموزندگان مادام‌العمر تلقین نموده و آنها را انگیزه برای ادامه یادگیری در سراسر زندگی بدهند (آقازاده، ۱۳۹۰، ص. ۲۱).

گاهی اوقات چنین به نظر می‌رسد که اصطلاحات سنجش و ارزیابی از همدیگر تفاوت ندارند؛ اما در اصل تفاوت‌های میان این دو مفهوم وجود دارد؛ طوری که سنجش به جمع‌آوری اطلاعات و معلومات پرداخته؛ اما ارزیابی بر پروسه داوری و قضاوت کردن، تعیین کردن ارزش یا تصمیم‌گیری بر مبنای ارزش اشاره می‌کند. طور مثال امتحان گرفتن از محصلان یک سنجش است که طی آن از میزان معلومات دانش‌آموزان در رابطه به یک موضوع درسی اطلاعات به دست می‌آید؛ اما نمره دادن جنبه ارزیابی به خود می‌گیرد؛ زیرا استاد بر اساس اطلاعات حاصل شده از امتحان در مورد عملکرد شان قضاوت نموده است (صفوی، ۱۳۸۵، ص. ۴۳).

یکی از ارزیابی‌های متداوم، تهیه کارخانگی است. کارخانگی مجموعه از فعالیت‌های است که دانش‌آموزان را در خانه و بیرون از صنف به منظور تثبیت کار یادگیری و تعمق دانش و مهارت کسب شده انجام می‌دهند. کارهای خانگی از لحاظ این‌که به چه تعداد محصلان می‌توانند بالای آن کار نمایند (کدیور، ۱۳۹۲، ص. ۴۸). هر سازمان یا نظام آموزشی به‌منظور رسیدن به اهداف خاص ایجاد می‌گردد؛ که برای انجام این امر لازم و مهم این موضوع است که

در قدم اول باید نیازها را جهت تحقق برنامه‌ها به‌طور درست مشخص گردد به این اساس باید در ابتدای هر فعالیت آموزشی درک نمود که نیازها چه بوده و سطح توانمندی دانش‌آموزان در کدام حد است و ارزیابی متداوم در نقش نظارت کننده بر جریان انکشاف و پیشرفت تدریس مورد استفاده قرار گیرد (سیف، ۱۳۸۷، ص. ۷۴).

شعبانی اهداف ارزیابی را چنین طبقه‌بندی نموده است:

۱. ارزیابی شامل فعالیت است، که به‌وسیله آن می‌توان در مورد سطح دانش و توانمندی علمی دانش‌آموزان برای انجام فعالیت‌های بعدی معلومات کسب نمود.
 ۲. به‌وسیله ارزیابی زمینه این فراهم می‌گردد؛ که هدف تدریس به شاگردان واضح گردیده و به استناد سوالات که از آنها پرسیده می‌شود مسؤولیت خود را درک نمود.
 ۳. ارزیابی عملی است؛ که باعث اصلاح فعالیت‌های آموزشی دانش‌آموزان گردیده که نتیجه آن نه تنها میزان انکشاف دانش‌آموزان را مشخص می‌سازد؛ بلکه نحوه تلاش آنها و روش تدریس معلم را نیز ارزیابی می‌نماید.
 ۴. ارزیابی وسیله‌ای است که استاد می‌تواند ذریعه آن نارسای‌های دانش‌آموزان را شناسایی و در آنها اصلاحات لازم را وارد نماید (شعبانی، ۱۳۸۶، ص ۷۶).
- در ارزیابی تشخیص دو هدف مورد نظر است: اول قرار دادن محصلان در موقعیت مناسب که بتوانند یادگیری مطالب تازه درسی را آغاز کنند. دوم این‌که کشف علل مشکلات یادگیری آنان در راه رسیدن به هدف‌های آموزشی. این ارزیابی برای طبقه بندی محصلان از لحاظ سویه، معیار مناسب است (عظیمی، ۱۳۸۹، ص. ۷۲).
- ارزشیابی وسیله‌ای است به سوی آموزش بهتر، و این عمل به معلم توانمندی این را می‌دهد که در مورد تفاوت های فردی میان دانش‌آموزان، دانش و آگاهی قبلی آنها معلومات حاصل نموده و در مورد قضاوت و تصمیم گیری نماید؛ و این عمل زمانی مؤثر است، که باعث تغییر و پیشرفت تدریجی دانش‌آموزان گردد؛ زمانی ارزیابی رهنمایی کننده است که دانش‌آموزان را ارزیابی شخصی ترغیب نموده و سبب تشویق دانش‌آموزان به اجرای تمرین‌های انفرادی به منظور یادگیری بیشتر گردد (فروغی، ۱۳۸۵، ص. ۹۷).

بحث و بررسی و یافته‌ها

تحقیق هذا، که در رابطه به بررسی میتودهای ارزیابی مضمون کیمیا در دیپارتمنت کیمیا پوهنځی تعلیم و تربیه پوهنتون جوزجان صورت گرفته، قرار ذیل است:

همه‌ی پاسخ دهنده‌گان سوالات این تحقیق محصلان دیپارتمنت کیمیا پوهنځی تعلیم و تربیه می‌باشند. در این تحقیق روشن گردید؛ که همه‌ی استادان کیمیا امتحانات 10%، 20%

و فایل مضمون مربوطه خود را در وقت معینه مطابق به معیارهای وزارت تحصیلات عالی اخذ می‌نمایند. جدول شماره (۱) تعداد پاسخ دهنده‌گان و فیصدی شان در رابطه به زمان معین اخذ امتحانات.

جدول شماره ۱: تعداد و فیصدی پاسخ دهنده‌گان راجع به زمان معین اخذ امتحانات

سمنترها	تعداد	فیصدی
هفتم	۲۰	٪۳۳.۳
پنجم	۲۰	٪۳۳.۳
سوم	۲۰	٪۳۳.۳
مجموع	۶۰	٪۹۹.۹

ارزیابی جزء مهم و لاینفک تدریس و آموزش می‌باشد این‌که استادان کیمیا در آغاز سمنتر در رابطه به شیوه‌های ارزیابی به محصلان معلومات می‌دهد، ٪۱۱.۶۷ گزینه خیلی زیاد، ٪۱۶.۶۷ گزینه زیاد، ٪۱۶.۶۷ گزینه متوسط، ٪۱۶.۶۷ گزینه کم و ٪۳۸.۳۳ گزینه خیلی کم را انتخاب کرده بودند. جدول شماره (۲) تعداد و فیصدی گفته‌های فوق را به‌خوبی نشان می‌دهد.

جدول شماره ۲: معلومات راجع به شیوه‌های ارزیابی به محصلان در شروع سمنتر

گزینه‌ها	تعداد	فیصدی
خیلی زیاد	۷	٪۱۱.۶۷
زیاد	۱۰	٪۱۶.۶۷
متوسط	۱۰	٪۱۶.۶۷
کم	۱۰	٪۱۶.۶۷
خیلی کم	۲۳	٪۳۸.۳۳
مجموع	۶۰	٪۱۰۰

در مورد این‌که آیا ارزیابی روزمره از جانب تمامی استادان کیمیا صورت می‌گیرد یا خیر، ٪۵۶.۶۷ محصلان گفته‌اند که ارزیابی روزمره انجام می‌شود؛ ولی ٪۴۳.۳۳ محصلان گزینه نخیر را انتخاب کرده‌اند. جدول شماره (۳) میزان ارزیابی روزمره استادان کیمیا را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۳: میزان ارزیابی روزمره استادان

گزینه‌ها	تعداد	فیصدی
بلی	۳۴	٪۵۶.۶۷
نخیر	۲۶	٪۴۳.۳۳
مجموع	۲۶	٪۱۰۰

در رابطه به این که استادان مضمون کیمیا در شروع سمستر قبل از شروع اولین درس دانش قبلی محصلان را ارزیابی می نمایند، ۱۱.۶۷٪ محصلان گزینه خیلی زیاد، ۲۳.۳۳٪ گزینه زیاد، ۴۱.۶۷٪ گزینه متوسط، ۱۱.۶۷٪ گزینه کم و ۱۱.۶۷٪ دیگر شان گزینه خیلی کم را انتخاب نموده اند. جدول شماره (۴) میزان ارزیابی استادان کیمیا را قبل از شروع درس در آغاز سمستر به شکل فیصدی بیان می کند.

جدول شماره ۴: میزان ارزیابی استادان قبل از شروع درس

گزینه ها	تعداد	فیصدی
خیلی زیاد	۷	۱۱.۶۷٪
زیاد	۱۷	۲۳.۳۳٪
متوسط	۲۵	۴۱.۶۷٪
کم	۷	۱۱.۶۷٪
خیلی کم	۷	۱۱.۶۷٪
مجموع	۶۰	۱۰۰٪

از جواب پرسش نامه که به محصلان داده شده به دست آمده که استادان کیمیا اکثراً به محصلان خویش کار خانگی داده و در روز بعدی جواب آن را ملاحظه نموده و از آنها می پرسند. این که چه تعداد محصلان موافق یا مخالف این نظر اند جدول شماره (۵) آن را به خوبی نشان می دهد.

جدول شماره ۵: کارخانگی و ملاحظه آن توسط استادان

گزینه ها	تعداد	فیصدی
خیلی زیاد	۲۰	۳۳.۳۳٪
زیاد	۱۷	۲۸.۳۳٪
متوسط	۹	۱۵٪
کم	۹	۱۵٪
خیلی کم	۵	۸.۳۳٪
مجموع	۶۰	۱۰۰٪

در مورد این که چه تعداد محصلان در هنگام ارزیابی تقریری مورد سرزنش و تحقیر قرار گیرد، ۱۱.۶۷٪ محصلان گزینه خیلی زیاد، ۱۶.۶۷٪ گزینه زیاد، ۱۶.۶۷٪ گزینه متوسط، ۱۶.۶۷٪ گزینه کم، و ۳۸.۳۳٪ گزینه خیلی کم را انتخاب نموده اند. جدول شماره (۶) این موضوع را به خوبی نشان داده است.

جدول شماره ۶: سرزنش و تحقیر شدن محصلان هنگام ارزیابی تقریری

گزینه ها	تعداد	فیصدی
خیلی زیاد	۷	٪۱۱.۶۷
زیاد	۱۰	٪۱۶.۶۷
متوسط	۱۰	٪۱۶.۶۷
کم	۱۰	٪۱۶.۶۷
خیلی کم	۲۳	٪۳۸.۳۳
مجموع	۶۰	٪۱۰۰

از محصلان پرسیده شده بود تا چه حد پارچه‌های امتحان مضمون کیمیا شان به صورت دقیق بررسی و نتیجه آن عادلانه اعلان می‌گردد، ۳۰٪ محصلان گزینه خیلی زیاد، ۳۶.۶۷٪ گزینه زیاد، ۱۳.۳۳٪ گزینه متوسط، ۱۱.۶۷٪ گزینه کم و ۸.۳۳٪ شان گزینه خیلی کم را انتخاب نموده بودند. جدول شماره (۷) فیصدی های فوق الذکر را نشان داده است.

جدول شماره ۷: بررسی دقیق پارچه‌ها و نتایج عادلانه آن

گزینه ها	تعداد	فیصدی
خیلی زیاد	۱۸	٪۳۰
زیاد	۲۲	٪۳۶.۶۷
متوسط	۸	٪۱۳.۳۳
کم	۷	٪۱۱.۶۷
خیلی کم	۵	٪۸.۳۳
مجموع	۶۰	٪۱۰۰

مطابق به لایحه وزارت تحصیلات عالی امتحانات وسط سمستر و فاینل باید به صورت تحریری گرفته شده و از انواع سوالات استفاده گردد اینکه امتحانات مضمون کیمیای محصلان دیپارتمنت کیمیا چگونه اخذ می‌گردد و تا چه حد از انواع سوالات استفاده می‌گردد، ۷۶.۶۷٪ گزینه خیلی زیاد، ۱۶.۶۷٪ گزینه زیاد، ۱.۶۷٪ گزینه متوسط و ۱.۶۷٪ گزینه کم و ۳.۳۳٪ گزینه خیلی کم را انتخاب نموده بودند. جدول شماره (۸) تعداد و فیصدی گفته های فوق الذکر را به خوبی بیان می‌کند.

جدول شماره ۸: استفاده از انواع سوالات در امتحانات و ارزیابی‌ها

گزینه ها	تعداد	فیصدی
خیلی زیاد	۴۶	٪۷۶.۶۷
زیاد	۱۰	٪۱۶.۶۷
متوسط	۱	٪۱.۶۷
کم	۱	٪۱.۶۷

خیلی کم	۲	۳.۳۳٪
مجموع	۶۰	۱۰۰٪

در رابطه این که تا چه حد در امتحانات از قسمت های مهم و برجسته دروس چپترنوت های مربوط به سوال آورده می شود، ۷۳.۳۳٪ گزینه خیلی زیاد، ۱۰٪ گزینه زیاد، ۱۳.۳۳٪ گزینه متوسط، ۱.۶۷٪ گزینه کم و ۱.۶۷٪ گزینه خیلی کم را برگزیده اند. جدول شماره (۹) تعداد و فیصدی گفته های فوق را به خوبی نشان داده است.

جدول شماره ۹: سوالات از قسمت های مهم و برجسته چپترنوت های مربوط

گزینه ها	تعداد	فیصدی
خیلی زیاد	۴۴	۷۳.۳۳٪
زیاد	۶	۱۰٪
متوسط	۸	۱۳.۳۳٪
کم	۱	۱.۶۷٪
خیلی کم	۱	۱.۶۷٪
مجموع	۶۰	۱۰۰٪

یکی از عوامل که بالای نتیجه امتحانات تأثیر می گذارد زمان امتحان است، که این موضوع در شورای علمی پوهنځی ها و پوهنتون ها به بحث گرفته شده و تأیید می شود این که موضوع زمان در امتحان چه مقدار از طرف استادان دیپارتمنت کیمیا مراعات می گردد، ۲۸.۳۳٪ گزینه خیلی زیاد، ۳۳.۳۳٪ گزینه زیاد، ۲۶.۶۷٪ گزینه متوسط، ۵٪ فیصد گزینه کم و ۶.۶۷٪ فیصد گزینه خیلی کم را انتخاب نموده اند. جدول شماره ۱۰ موضوع فوق را به خوبی بیان کرده است.

جدول شماره ۱۰: رعایت زمان امتحانات از طرف استادان

گزینه ها	تعداد	فیصدی
خیلی زیاد	۱۷	۲۸.۳۳٪
زیاد	۲۰	۳۳.۳۳٪
متوسط	۱۶	۲۶.۶۷٪
کم	۳	۵٪
خیلی کم	۴	۶.۶۷٪
مجموع	۶۰	۱۰۰٪

نتیجه‌گیری

از یافته‌های که در رابطه به میتودهای ارزیابی مضمون کیمیا در دیپارتمنت کیمیا پوهنخی تعلیم و تربیه پوهنتون جوزجان صورت گرفته، نتایج ذیل حاصل گردیده است. همه‌ی استادان کیمیا از اهمیت ارزیابی در موضوع تدریس باخبر بوده ارزیابی‌های روزمره، وسط سمستر و فاینل مطابق به معیارهای وزارت تحصیلات عالی در وقت معینه آن اجراء می‌نمایند. امتحانات وسط سمستر و فاینل بصورت تحریری انجام شده از انواع سوالات مطابق به لایحه وزارت تحصیلات عالی استفاده می‌گردد. اکثریت استادان در آغاز سمستر قبل از شروع درس در رابطه به شیوه‌های ارزیابی خود معلومات ارائه نموده و هدف از ارزیابی خود را بیان می‌کنند هم‌چنان استادان همیشه به محصلان کارخانگی داده و روز بعد آنرا چک می‌کنند. متأسفانه تعداد از محصلان بیان داشته‌اند که در هنگام ارزیابی روزمره از جانب برخی استادان مورد سرزنش قرار می‌گیرند.

مشکلات زیادی چون بودن زیاد محصلین در یک صنف درسی، زیاد بودن ساعات درسی استادان، ازدیاد صفحات چپ‌ترنوت‌های درسی، تدریس انواع مختلف مضامین توسط استادان، کمبود استاد، کمبود و نبود برخی مواد و وسایل لابراتواری و کمک آموزشی، نبود کتابخانه مجهز، نبود صنوف معیاری، عدم دست رسی محصلان به انترنت مانع تطبیق درست شیوه‌های ارزیابی مضمون کیمیا در پوهنخی تعلیم و تربیه پوهنتون جوزجان شده است. به اساس نتایج بدست آمده برای بهبود پروسه ارزیابی، تدریس و آموزش مضمون کیمیا پیشنهادات ذیل ارائه می‌گردد.

۱. ساعات درسی استادان کیمیا زیاد بوده و استادان کیمیا نمی‌توانند به درستی به همه مضامین رسیدگی کنند بنأ ساعات درسی استادان کم گردد.
۲. تا حد توان از تعداد مختلف مضامین که استادان تدریس می‌نمایند کم گردد.
۳. تعداد محصلین در صنوف درسی باید کم گردد؛ تا استادان بتوانند به‌خوبی به تدریس و ارزیابی برسند.
۴. لابراتوار کیمیا را هرچه بیشتر تجهیز نموده و زمینه آموزش عملی را برای محصلان مهیا نمایند.
۵. استادان استفاده از ارزیابی مداوم را ترویج نموده و تا حد امکان از آن استفاده نمایند.
۶. زمینه تدریس و ارزیابی‌های عملی و ساحوی بیشتر مهیا گردد.
۷. تعداد کردیت مضمون ارزیابی کم بوده پیشنهاد می‌گردد که تعداد کردیت آن بیشتر گردد.

منابع و مأخذ

- آقازاده، محرم. (۱۳۹۰). *راهنمای روش‌های نوین تدریس*. چاپ ششم. تهران: آبیژ. بازرگان، عباس. (۱۳۸۶). *ارزشیابی آموزشی*. چاپ پنجم. تهران: انتشارات سمت. براون، جورج. کنراد راگ، ادوارد. (۱۳۸۲). *پرسش کردن در دبستان*. چاپ دوم. تهران: انتشارات رشد.
- پارسا، محمد. (۱۳۷۷). *روانشناسی یادگیری*. تهران: دانشگاه پیام نور.
- زارع، حسین. (۱۳۹۱). *روانشناسی یادگیری*. چاپ دوازدهم. تهران: دانشگاه پیام نور.
- سیف، علی اکبر. (۱۳۸۷). *اندازه‌گیری، سنجش و ارزشیابی آموزشی*. (چاپ چهارم). تهران: نشر دوران.
- شعبانی، حسن. (۱۳۸۶). *مهارت‌های آموزشی*. چاپ چهارم. تهران: نشرات سمت.
- صفوی، امان الله. (۱۳۸۵). *روشها، فنون و الگوهای تدریس*. چاپ چهارم. تهران: نشرات سمت.
- عظیمی، عبدالواسع. (۱۳۸۹). *بررسی شیوه‌های ارزیابی در پوهنتون‌های دولتی*. کابل: مرکز تحصیلات ماستری تعلیم و تربیه.
- فروغی، دانش. (۱۳۸۵). *ارزشیابی و هدف آن*. نشریه دانشکده علوم تربیتی. دوره دوم (شماره اول). تهران: نشرات دانشگاه تهران.
- کدیور، پروین. (۱۳۹۲). *روانشناسی یادگیری*. چاپ سوم. تهران: انتشارات سمت.
- گنابادی، محمد پروین. (۱۳۴۳). *پرسش و اهمیت آن در آموزش*. ماهنامه آموزش و پرورش. (۱)۳۴.